

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
PETICIJŲ KOMISIJA**

IŠVADA

2020 m. rugsėjo 30 d.

Vilnius

Dėl Seimo Peticijų komisijos sprendimo

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2020 m. rugsėjo 30 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo Virginijaus Jurgaičio peticiją „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.248 straipsnio ir Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 27 ir 113 straipsnių pakeitimų“ ir priėmė sprendimą atmesti joje pateiktus pasiūlymus:

1. Pakeisti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.248 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Civilinė atsakomybė atsiranda tik tais atvejais, jeigu įpareigotas asmuo kaltas, išskyrus įstatymų arba sutarties numatytus atvejus, kuriais civilinė atsakomybė atsiranda be kaltės. Skola preziumuojama kaip kaltė, išskyrus įstatymų numatytus atvejus.“

2. Pakeisti Civilinio proceso kodekso 27 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) visas bylas, kuriose ieškinio suma didesnė kaip septyniasdešimt tūkstančių eurų;“.

3. Pakeisti Civilinio proceso kodekso 113 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Dalyvaujantys byloje asmenys teismui pateikia procesinių dokumentų originalus ir priedus arba notariškai tvirtintas kopijas su priedais viena kopija. Vietoj procesinio dokumento kopijų gali būti pateikti keli procesinio dokumento egzemplioriai.“

Komisija šį sprendimą priėmė, atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pateiktą nuomonę ir dėl šių motyvų:

1. Dėl peticijoje siūlomų Civilinio kodekso (toliau – CK) 6.248 straipsnio 1 dalies pakeitimų.

Pareiškėjo siūlomi CK 6.248 straipsnio 1 dalies pakeitimai, pagal kuriuos būtų preziumuojama ne skolininko kaltė, o pati skola preziumuojama kaip kaltė, neatitinka teisėkūros aiškumo principo, reikalaujančio, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas būtų logiškas ir nuoseklus, taip pat teisėkūros sistemiškumo principo, pagal kurį teisės normos turi derėti tarpusavyje. Atkreiptinas dėmesys, kad visose teisės šakose kaltė suprantama kaip asmens subjektyvus santykis su veika, todėl kaltės buvimas ar nebuvimas gali būti preziumuojamas tik

konkreto asmens, o ne neteisėtų veiksmų pasekmių (šiuo atveju dėl turtinės prievolės nevykdymo ar netinkamo vykdymo atsiradusios skolos) atžvilgiu.

Kartu atkreiptinas dėmesys į tai, kad sprendžiant dėl asmens civilinės atsakomybės iš esmės vertinamas to asmens sąžiningumas. Teisės teorijoje neteisėti veiksmai, kaip viena iš civilinės atsakomybės sąlygų, yra laikomi objektyviai nesąžiningumu, o subjektyviai požiūriu nesąžiningumu laikomas asmens elgesio įvertinimas konkrečioje situacijoje, t. y. ar asmuo atsižvelgiant į prievolės esmę bei kitas aplinkybes buvo tiek rūpestingas ir apdairus, kiek atitinkamomis sąlygomis buvo būtina (CK 6.248 straipsnio 3 dalis). Atkreiptinas dėmesys, kad asmens neteisėti veiksmai, kaip objektyvus nesąžiningumas, nėra preziumuojami, kadangi galioja bendra sąžiningumo prezumpcija, pagal kurią asmens veiksmai laikomi teisėtais, kol neįrodyta kitaip. Taigi, kreditorius teisme turi įrodyti konkrečiam asmeniui priskirtinus neteisėtus veiksmus, kilusią žalą ir teisiškai reikšmingą priežastinį ryšį tarp asmens neteisėtų veiksmų ir kreditoriui kilusios žalos. Kai kreditorius įrodo šias civilinės atsakomybės sąlygas, daroma išvada, kad iki tol preziumuotas skolininko sąžiningumas buvo paneigtas. Todėl CK 6.248 straipsnio 1 dalies nuostatos, pagal kurias skolininko kaltė yra preziumuojama, iš esmės reiškia tai, kad, jeigu asmens objektyvus nesąžiningumas įrodytas, bendras asmens sąžiningumas taip pat paneigtas.

Be to, pareiga kreditoriui papildomai įrodinėti ir subjektyvų asmens nesąžiningumą labai apsunkintų kreditorių pažeistų turtinių interesų gynimą teisme, o tai gali daryti neigiamą poveikį visai civilinei apyvartai. Kartu pažymėtina, kad skolininko kaltės prezumpcija, kaip ir visos kitos prezumpcijos, gali būti paneigta pateikiant teismui įrodymus, kad turtinė prievolė nebuvo įvykdyta ne dėl skolininko kaltės, o, pavyzdžiui, dėl nenugalimos jėgos aplinkybių (CK 6.253 straipsnis).

Kartu svarbu pastebėti, kad CK 6.248 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta skolininko kaltės prezumpcija Lietuvos civilinėje teisėje nėra ir dėl teisinių santykių įvairovės negali būti absoliuti – kiti įstatymai, esant būtinumui labiau saugoti skolininko interesus, gali numatyti šios prezumpcijos išimtį įpareigojant kreditorių atskirai įrodyti ne tik objektyvų, bet ir subjektyvų asmens nesąžiningumą, t. y. jo kaltę.

2. Dėl peticijoje siūlomų (Civilinio proceso kodekso – toliau CPK) 27 straipsnio 1 punkto pakeitimų.

Dėl pareiškėjo peticijoje pateikto siūlymo iki 70 000 eurų didinti ieškinio sumą, nuo kurios civilinės bylos pirmąja instancija tampa teisingos apygardų teismams, pažymėtina, kad Respublikos Respublikos Seimui yra pateiktas Teisingumo ministerijos parengtas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 27, 35, 80, 82, 86, 115, 162², 199, 284, 515, 577 ir 582 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (reg. Nr. XIIP-5063), kuriame siūloma keisti peticijoje minimas CPK 27 straipsnio 1 punkto nuostatas, šiame punkte nurodytą ieškinio suma didinant iki 100 000 eurų. Toks siūlymas pateiktas atlikus detalius siūlomo pakeitimo poveikio apylinkių ir

apygardų teismų darbo krūviui skaičiavimus, pagrįstas statistiniais duomenimis. Manytina, kad Teisingumo ministerijos pateiktas siūlymas nuo 40 000 eurų iki 100 000 eurų padidinti ieškinio sumos, nuo kurios civilinės bylos pirmąja instancija priskiriamos nagrinėti apygardų teismams, ribą, leistų efektyviau paskirstyti apylinkių ir apygardų teismams tenkantį darbo krūvį, sukurtų realesnes prielaidas greitesniam sudėtingesnių bylų nagrinėjimui apygardų teismuose. Ieškinio sumos pakėlimas 30 000 eurų, kaip siūloma peticijoje, žymesnio poveikio pirmiau nurodytiems aspektams. Be to, peticijoje nenurodyta, koks yra būtent tokiu siūlomu pakeitimu siekiamas tikslas, taigi, toks siūlymas neatitinka teisėkūros tikslingumo principo.

Peticijoje taip pat keliamas klausimas, kodėl CPK 27 straipsnio 1 punkte numačius ieškinio sumos, nuo kurios civilinės bylos pirmąja instancija tampa teisingos apygardos teismams, šeimos, darbo teisinių santykių byloms, taip pat byloms dėl neturtinės žalos atlyginimo taikoma išimtis, kartu siūlant šių išimčių atsisakyti.

Vertinant šį siūlymą svarbu pastebėti, kad šeimos ir darbo ginčų, taip pat bylų dėl neturtinės žalos atlyginimo priteisimo sudėtingumo iš esmės nelemia ieškinio suma. Pažymėtina, kad CPK 27 straipsniu apygardų teismams pirmąja instancija deleguotos nagrinėti savo pobūdžiu sudėtingesnės bylos. Kartu atkreiptinas dėmesys, kad 2019 metais apylinkių teismai išnagrinėjo beveik 20 000 šeimos, darbo teisinių santykių bylų, taip pat bylų dėl neturtinės žalos atlyginimo. Dalies šių bylų perdavimas nagrinėti apygardų teismams lemtų neproporcingą apygardų teismų darbo krūvio padidėjimą (per 2019 metus šie teismai pirmąja instancija išnagrinėjo 5934 bylas), gerokai lėtesnį šiems teismams priskirtų kitų, sudėtingesnių bylų, taip pat apeliacinių skundų dėl apylinkių teismų priimtų sprendimų nagrinėjimą.

3. Dėl peticijoje siūlomų CPK 113 straipsnio pakeitimų.

Įvertinus peticijoje pateiktą siūlymą keisti CPK 113 straipsnyje nustatytą teisinį reguliavimą pagrindžiančius argumentus, pažymėtina, kad pagal CPK 175¹ straipsnio 9 dalies nuostatas privalomas procesinių dokumentų įteikimas elektroninių ryšių priemonėmis numatytas tik advokatams, advokatų padėjėjams, antstoliams, antstolių padėjėjams, notarams, valstybės ir savivaldybių įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, finansų įstaigoms, draudimo ir audito įmonėms, teismo ekspertams, nemokumo administratoriams teismas, taip pat tiems asmenims, kuriems teisės aktuose ar su teismų informacinės sistemos valdytoju sudarytoje sutartyje nustatyta pareiga gauti procesinius dokumentus elektroninių ryšių priemonėmis. Kitiems asmenims teismas procesinius dokumentus įteikia elektroninių ryšių priemonėmis tik tokiais atvejais, jeigu jie CPK nustatyta tvarka pageidavo procesinius dokumentus gauti elektroninių ryšių priemonėmis ir yra nurodę reikalingus kontaktinius duomenis. Kartu pastebėtina, kad peticijoje pateiktas teiginys, kad bet koks procesinis dokumentas su priedais patekęs į teismą visais atvejais yra skenuojamas ir talpinamas į Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalą e. teismas, yra netikslus: vadovaujantis

Lietuvos Respublikos teismų procesinių dokumentų tvarkymo ir apskaitos reikalavimų aprašu, patvirtintu Teisėjų tarybos 2015 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 13P-155-(7.1.2), popierinės teismo proceso bylos procesiniai dokumentai siunčiami įprasta tvarka, išskyrus atvejus, kai bylos dalyvis pageidauja arba privalo gauti teismo procesinius dokumentus per Lietuvos teismų informacinės sistemos (toliau – LITEKO) Viešųjų elektroninių paslaugų posistemį (toliau – VEP posistemį). Tokiu atveju proceso dalyviui per LITEKO VEP posistemį siunčiamos patvirtintos teismo procesinių dokumentų kopijos ir proceso dalyvių pateikti elektroniniai dokumentai ar el. parašu patvirtintos popierinių dokumentų skaitmeninės kopijos. Minėtas aprašas numato teismo gautų popierinių dokumentų skaitmeninimą tik tokiais atvejais, kai byla tvarkoma vien elektronine forma. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 37¹ straipsnio 1 dalimi, bylos dėl teismo įsakymo išdavimo, taip pat kitos Teisėjų tarybos nustatytos bylos ir su teismo procesu susijusi informacija gali būti tvarkomos vien elektronine forma. Taigi, pagal pirmiau nurodytą teisinį reguliavimą, galimos situacijos, kai teisme bus tvarkoma tik popierinė byla. Atsižvelgiant į tai, CPK 113 straipsnio 1 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas dėl teismui pateikiamų popierinių dokumentų skaičiaus išlieka aktualus ir tikslingas.

Peticijų įstatymo 12 straipsnio 3 dalies ir Seimo Peticijų komisijos nuostatų 28 punktu, siūlo Seimo seniūnų sueigai įtraukti į Lietuvos Respublikos Seimo rudens sesijos darbotvarkę protokolinio nutarimo dėl Peticijų komisijos sprendimo dėl Virginijaus Jurgaičio peticijos projektą.

PRIDEDAMA:

1. Virginijaus Jurgaičio peticijos kopija, 2 lapai.
2. Teisingumo ministerijos 2020 m. rugsėjo 1 d. raštas Nr. 1 (1.21E) 7R-5232, 3 lapai.
3. Išrašas iš Peticijų komisijos 2020 m. rugsėjo 30 d. posėdžio protokolo Nr. 250-P-13, 1 lapas.
4. Lietuvos Respublikos Seimo protokolinio nutarimo projektas, 1 lapas.

Komisijos pirmininkas

Petras Čimbaras

Janina Šniaukštienė, tel. (8 5) 239 6819, el. p. janina.sniaukstiene@lrs.lt